

метою досягнення політичних цілей та трансгуманітарна перебудова індивідуальної та суспільної свідомості, перекодування національних ментальних рис (національної ідентичності) переможеного народу.

Список використаних джерел

1. Слипченко В. Природа войны: вчера, сегодня, завтра // В. Слипченко. – М.: Третий Рим, 2004. – 196 с.
2. Балуевский Ю. Глобализация и военное дело [Электронный ресурс] / Ю. Балуевский, М. Хамзатов // Независимое военное обозрение. – 08.08.2014. – Режим доступа: http://nvo.ng.ru/concepts/2014-08-08/1_globalisation.html.
3. Сенченко М. Четверта світова. Інформаційно-психологічна війна [Електронний ресурс] / Микола Сенченко. – К.: ФОП Стебляк М. І., 2014. – Режим доступу: <https://lib.rus.ec/b/241595/read>.
4. Багиров Р. З. Политическая коммуникация в обеспечении военной безопасности Российской Федерации: автореф. дис. ... канд. полит. наук: спец. 23.00.02 «Политические институты, этнополитическая конфликтология, национальные и политические процессы и технологии» / Р. З. Багиров. – М., 2009. – 21 с.
5. Крупнов Ю. Премптивная война [Электронный ресурс] / Юрий Крупнов. – Режим доступа: http://www.krupnov.ru/5/30_1shtml.
6. Комлева Н. А. Премптивная война как технология ресурсного передела мира [Электронный ресурс] / Наталья Комлева. – Режим доступа: komleva@yandex.ru.
7. Кочнев И. П. Концепция премптивной войны и пограничная безопасность государства / И. П. Кочнев // XII всероссийское совещание по проблемам управления ВСПУ–2014, Москва 16–19 июня 2014 г. – С. 6214–6219.
8. Почепцов Г. Революция. com. Основы протестной инженерии [Электронный ресурс] / Георгий Почепцов. – Москва: Европа, 2005. – Режим доступа: http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=3006095.
9. Шарп Дж. Від диктатури до демократії: концептуальні засади здобуття свободи / Пер. з англ. ін-т ім. Альберта Ейнштейна. Споллом. – Львів, 2004. – 83 с.

References

1. Slipchenko V. Priroda vojny: vchera, segodnja, zavtra // V. Slipchenko. – M.: Tretij Rim, 2004. – 196 s.
2. Baluevskij Ju. Globalizacija i voennoe delo [Elektronnyj resurs] / Ju. Baluevskij, M. Hamzatov // Nezavisimoe voennoe obozrenie. – 08.08.2014. – Rezhym dostupu: http://nvo.ng.ru/concepts/2014-08-08/1_globalisation.html.
3. Senchenko M. Chetverta svitova. Informacijno-psyhologichna vijnja [Elektronnyj resurs] / Mykola Senchenko. – K.: FOP Stebljak M. I., 2014. – Rezhym dostupu: <https://lib.rus.ec/b/241595/read>.
4. Bagirov R. Z. Politicheskaja kommunikacija v obespechenii voennoj bezopasnosti Rossijskoj Federacii: avtoref. dis. ... kand. polit. nauk: spec. 23.00.02 «Politicheskije instituty, jetnopoliticheskaja konfliktologija, nacional'nye i politicheskije processy i tehnologii» / R. Z. Bagirov. – M., 2009. – 21 s.
5. Krupnov Ju. Prejemptivnaja vojna [Elektronnyj resurs] / Jurij Krupnov. – Rezhym dostupu: http://www.krupnov.ru/5/30_1shtml.
6. Komleva N. A. Prejemptivnaja vojna kak tehnologija resursnogo peredela mira [Elektronnyj resurs] / Natal'ja Komleva. – Rezhym dostupu: komleva@yandex.ru.
7. Kochnev I. P. Koncepcija prejemptivnoj vojny i pogranichnaja bezopasnost' gosudarstva / I. P. Kochnev // XII vsersosijskoe soveshhanie po problemam upravlenija VSPU–2014, Moskva 16–19 ijunja 2014 g. – S. 6214–6219.
8. Pohepcov G. Revoljucija. com. Osnovy protestnoj inzhenerii [Elektronnyj resurs] / Georgij Pohepcov. – Moskva: Evropa, 2005. – Rezhym dostupu: http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=3006095.
9. Sharp Dzh. Vid dyktatury do demokratii: konceptual'ni zasady zdobuttja svobody / Per. z angl. in-t im. Al'berta Ejnshtejna. Spolom. – L'viv, 2004. – 83 s.

Mel'nik O. M., Ph.D., Associate Professor, Department of Human Sciences, National Academy of land forces of the Hetman Sagaydachno (Ukraine, Lvov), lmmlviv@gmail.com

The concept of «preemptive war» and its use in the conduct of hostilities

In the article the essence of the concept of «preemptive war» as a principle in the combat use of the latest views on the development of martial arts. Solved historical features and specific factors that determine the formation of the concept. The basic principles of the concept.

Analyzed the concept of Preemptive war and the essence of the term «preempt» Disclosed differences in mechanism of action preemptive and hybrid wars.

Keywords: preemptive war, preempt, nation–construction.

Мельник А. М., кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры гуманитарных наук, Национальная академия сухопутных войск им. гетмана Петра Сагайдачного (Украина, Львов), lmmlviv@gmail.com

Концепция «преэмптивной войны» и ее применение при ведении боевых действий

Рассмотрена сущность концепции «преэмптивной войны» как принципа боевого применения в новейших взглядах на развитие военного искусства. Раскрыты исторические особенности и характерные факторы, которые определяли формирование концепции. Раскрыты основные принципы концепции. Проанализирована концепция преэмптивной войны и определена сущность термина «преэмпция». Раскрыты различия механизма действия преэмптивной и гибридной войн.

Ключевые слова: преэмптивная война, преэмпция, нациостроительство.

* * *

УДК 327

Остап'як В. І., кандидат політичних наук, директор Навчально-методичного центру політичних та євроінтеграційних досліджень Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (Україна, Івано-Франківськ), vasiliy.ostapiak@gmail.com

ПАРАДИГМА ПАРТНЕРСТВА У ВИКЛИКАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

Досліджується глобальна система розвитку в контексті налагодження партнерства. Зазначається необхідність аналізу партнерства, як основної складової розвитку сучасного суспільства в процесі глобального поступу. Підкреслено необхідність проведення аналізу та прогнозування світових політичних процесів, котрі здійснюють сенсеретичний вплив на всі складові елементи глобального розвитку. Зазначено провідну роль партнерства у подоланні глобальних загроз, котрі нівелюють конструктивний вплив цивілізаційних трансформацій. Запропоновано авторське бачення сприйняття загроз з умовним поділом на регіональні і глобальні із пропозиціями щодо сприйняття цих загроз та прийняття управлінських рішень щодо вирішення загроз, котрі впливають на розвиток глобалізації. Доводиться необхідність подальшого аналізу глобальних загроз та синтезу рішень задля нівелювання деструктивних факторів таких загроз.

Ключові слова: паритетність, трансформація, інтеграція, партнерство, глобалізація.

Глобальні процеси в сучасному світі віддзеркалюють основні етапи розвитку людства. Варто підкреслити, що глобалізація своїм стрімким рухом і всеосяжністю після розпаду Радянського Союзу охопила весь світовий простір нашої цивілізації. Спостерігаємо, що попри сповідування різних філософсько-політичних ідеологій країнами світу, всі країни пристосувалися до глобальних процесів, а деякі з країн, зокрема Китай, зумів адаптувати власну ідеологію до змін глобального простору і ввійти в лідери світової політики, економіки, торгівлі. Проте попри конструктивний вплив, глобалізація, як явище для нашої цивілізації, приготувала також низку деструктивних викликів, загроз. В умовах розширення міжнародного співробітництва на сцену вийшли десятки нових міжнародних, регіональних і субрегіональних об'єднань та організацій, які займаються вирішенням різноманітних глобальних, міжнародних і локальних проблем у політичній, економічній, військово-стратегічній, гуманітарній, культурній, екологічній та інших сферах [1, с. 10].

У контексті опису сучасних глобальних загроз для нас видається актуальним саме провести ідентифікації глобальних загроз, котрі можуть не тільки перешкодити формуванню нового світового порядку, під котрим ми розуміємо модерний глобальний простір з відкритими

економічними і фінансовими ринками, більш досконалою політичною глобальною системою, та якісним соціальним забезпеченням для всіх верств населення. Загрози глобального існування можуть перешкодити не тільки розвитку і гальмуватимуть світові процеси, загрози також можуть спричинити крах глобалізації як на регіональному, так і на міжнародному рівнях. Тому в процесі державного управління важливим є ідентифікація загроз національних і регіональних інтересів, потенційні вони чи реальні [2].

Аналізуючи загрози, які постали перед людством, варто звернути увагу на сприйняття загроз і осмислити небезпеку, як основу подальшого розвитку людства. А. Б. Качинський переконаний, що загроза – це явище з прогнозованими, але неконтрольованими не бажаними подіями, що можуть у певний момент часу в межах даної території завдати шкоди здоров'ю людей, спричинити матеріальні збитки тощо [3]. Вважаємо, що найбільшою загрозою людства є саме людина, котра у своєму діалектичному сприйнятті та архитипному началі і є тим основним чинником, що здатен запустити механізм руйнації не тільки конкретного індивіда, але й людства загалом. На думку автора, справа тут не тільки в класичній війні всіх проти всіх, про що зазначав Т. Гоббс. Вважаємо, що основні загрози архетипу кожного є бажання домінувати, бажання розвитку не морального чи духовного, а розвитку фізичного, пов'язаного з первісними потребами та тими стимулами, котрі глобальна капіталістична модель в кожному індивіді культивує.

Видається природним здійснити спробу припущення, що та глобальна модель розвитку, котра продиктована сучасними змінами в світовому просторі, є не тільки недосконалою, але й перечить основним засадам сталого розвитку. Тобто можливість сталого розвитку людства та подальший прогрес в його конструктивній формації можливий за зміни парадигми сприйняття глобальних процесів і пропозиції чи розробці нової глобальної ідеології сталого розвитку, котра, припускає автор, може бути базована в регіональних і глобальних вимірах на основі партнерства. Вважаємо, що партнерство, як ідеологія, є поліморфним та філософським осмисленням подальшої трансформації людства. Саме завдяки налагодженню паритетного партнерства є можливим формувати конструктивні підходи до глобалізації.

У сучасному світі спостерігаємо за наростанням таких деструктивних процесів, котрі можуть не тільки зашкодити розвитку глобалізації, але й спричинити катастрофічні руйнації не тільки економічних засад сучасності, але й привести до загально цивілізаційних деструктивних зламів, серед яких варто вказати такі:

- військові загрози, локальні війни, гібридні сутички, загалом загрози локальної чи глобальної повномасштабної ядерної війни, це те з чим стикнувся сучасний світ і перебуває в перманентній напрузі у зв'язку з вищезазначеними загрозами;

- загрози настання криз і конфліктів, криз у вимірах економічних, політичних (військових), котрі попри свою пасивність також негативно впливають на розвиток, глобалізацію та трансформацію всього людства;

- демографічні зрушення, котрі ми спостерігаємо в різних куточках світу, коли в одній частині світу стрімко збільшується кількість населення, а в іншій частині світу населення так само стрімко зменшується, що також призводить до наростання напруги в регіональних

вимірах, відповідно регіональні деструктивні коливання відбиваються і в глобальних процесах, також не позитивно впливаючи на глобальні трансформації;

- екологічні загрози внаслідок непродуманої людської діяльності та проблеми з підвищенням якості життя, котрі прямо пропорційно залежать від рівня екологічних загроз кожного регіону. Відповідно доволі гостро постає проблема екологічної безпеки не тільки в промислово розвинених регіонах світу, але й в умовах світової глобалізації, адже людська діяльність в економічній і військовій сфері торкається всього світового простору.

Відповідно нам видається актуальним дослідити саме проблеми налагодження ефективного, паритетного партнерства, котре буде спроможним подолати вищезазначені і доволі актуальні питання розвитку сучасного глобального простору. Адже за умов подолання глобальних загроз на регіональних і глобальних рівнях, видається на думку автора забезпечити сталий розвиток всього людства і змонтувати стабільну модель глобального політичного устрою.

Проблематикою налагодження партнерства займаються загалом такі вітчизняні дослідників: С. Макаренко, Л. Письмаченко, А. Гулієва, І. Погорська, Є. Шевчук, С. Федуняк. Серед зарубіжних, зокрема з США, варто виокремити праці З. Бзежинського, Я. Крегелем, Э. Маунером, Г. Гровером. Вважаємо, що досліджувана тематика потребує подальшого поглиблення саме у контексті проблематики цієї статті.

Мета і завдання дослідження. В умовах сучасних глобальних загроз варто поставити за мету і дослідити саме питання формування загроз та запропонувати власний авторський підхід до сприйняття загроз, як невід'ємного складового елемента глобалізації. Відтак сприймаючи загрозу, як складову частину глобалізації, спробуємо дослідити вплив загроз на глобальні процеси, на те, як загрози впливають на світові процеси і формування паритетного партнерства, партнерства, котре здатне, на нашу думку, нівелювати конфлікти, кризи і інші деструктивні процеси.

Партнерство в сучасній світовій системі і в процесі глобалізації відіграє значну проте не провідну роль. Глобальні світові процеси, на нашу думку, в прикладному значенні взаємопов'язані і чітко взаємодіють, перш за все, в системі міжнародних відносин із транснаціональним капіталом, котрий не має чіткого місця концентрації, вільно переміщається в умовах глобальної світової економічної системи. Проте вважаємо, що з часом і з впровадженням провідних технологічних рішень в економічному секторі капітал, як явище буде більш контрольований і втратить значну вагу в глобальних процесах, а на вістрі глобальних процесів домінуватимуть паритетні партнерські формування, котрі спроможні будуть контролювати власний рух капіталу в регіональних вимірах і в вимірах глобальних.

Роблячи припущення, що транснаціональний капітал з часом стане більш контрольований наддержавними об'єднаннями і союзами, варто припустити провідну роль в цьому саме явища партнерства. Партнерство з часом відіграватиме провідну роль у процесах глобальних трансформацій, що ми і зараз можемо спостерігати на прикладі утворення різноманітних союзів, зокрема це можна простежити на прикладі:

– НАТО, військового партнерського об'єднання, головною метою котрого є забезпечення безпеки для учасників, а також непоширення військової агресії, і потрібно відзначити, що є доволі ефективним в умовах сучасних викликів та появою нової форми військового протистояння, так званих «гібридних воєн»;

– ЄС, як партнерського об'єднання, сформованого задля налагодження та зростання економічної комунікації, формуванню вільного економічного простору з спільною регіональною валютою, котре також попри певну кризовість, проблемні питання Греції і міграції, пов'язаної з війною в Сирії, доводить свою ефективність;

– з певною долею обережності можна віднести до таких об'єднань і АСЕАН, яке регіональне партнерське об'єднання спрямоване на розвиток конкретного Азійського регіону, також за архітектурою побудоване на засадах партнерства.

Припускаємо, що партнерство в умовах глобалізації не тільки диктуватиме і формуватиме нові парадигми розвитку, воно систематизує країни, призводить до їхнього поступового об'єднання та трансформації всього світового простору в одну глобальну і енергетично пов'язану мережу, котра буде функціонувати, як поліморфна структура. В умовах поширення процесів глобалізації використовуються різні форми партнерства дослідник С. І. Парінов у своїх роботах зазначає необхідність в формуванні партнерських відносин [4, с. 76, 81]. Партнерство здатне не тільки об'єднати країни в економічній та політичній парадигмах розвитку, паритетне партнерство здатне сформувати нову структуру розвитку для глобального соціуму, запропонувавши розв'язання проблем культурного і релігійного сприйняття та взаємопорозуміння.

Досягнути якісного розвитку глобального партнерського середовища нам видається можливим за умов сприйняття партнерства, як ключового елемента цивілізаційного розвитку. Розвиток різних глобальних парадигм за умов паритетного партнерства має в себе включати взаємодоповнювальні компоненти, котрі потрібно вміло використовувати при формуванні архітектури партнерства. Вважаємо за необхідне підкреслити, що партнерство можливим є сформувати з урахуванням та застосуванням такого алгоритму:

– по–перше, потрібно **проводити аналіз** політичної, економічної ситуації в умовах розвитку регіональних і глобальних процесів. Завдяки здійсненню такого аналізу можливим є скласти уявлення про основні тенденції процесів глобалізації і їхнього впливу на макро і мікро рівнях. Відповідно такі заходи можливо є використати для вироблення паритетного партнерства;

– по–друге, після проведення аналізу і вироблення певних рекомендацій, щодо розвитку глобальних процесів та енергетичної взаємодії всіх елементів розвитку окремих держав та партнерських об'єднань потрібно проводити **прогнозування розвитку** партнерства та його взаємозв'язку із іншими глобальними процесами;

– по–третє, заключним етапом впровадження партнерства на всіх рівнях має виступати **планування і контроль**, як основний механізм впровадження та поширення партнерства, саме завдяки контролю та вмілому впровадженню можна досягнути високого рівня взаємодії партнерства в системі міжнародних відносин.

Спостерігаємо, що впроваджуючи партнерство, як ключовий елемент глобалізаційних процесів, можливим

видається подолати низку загроз, котрі супроводжують розвиток нашої цивілізації. Проте загрози, як елемент розвитку суспільства, присутні в сучасному соціумі, відповідно потрібно спрямувати інтелектуальний потенціал не тільки для формування ефективного паритетного партнерства, потрібно також впровадити механіку стримування та поширення глобальних загроз, серед яких, на нашу думку, найбільш деструктивними є загрози розгортання військових конфліктів, позаяк саме військові конфлікти з застосуванням ядерної зброї можуть завдати найбільш руйнівного впливу на глобалізацію та процес розвитку людства. Теоретик Карл фон Клаузевиц зазначив, що війна є не лише політичним актом, а й справжнім знаряддям політики, її продовженням, але іншими засобами [5, с. 15].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Варто підкреслити, що проведене дослідження є тільки основою для подальшого дослідження налагодження паритетного партнерства. Феномен сприйняття паритетного партнерства полягає в тому, що партнерство є не тільки запобіжним механізмом усунення глобальних загроз, партнерство може як процес і як явище виступати каталізатором конструктивних змін на регіональному і на глобальному рівнях. Партнерство звісно ж не є панацеєю у вирішенні глобальних проблем, партнерство за своєю суттю і за своїм змістом швидше потрібно сприймати, як ключ до вирішення загроз, що супроводжують розвиток глобального середовища.

Вважаємо за необхідне в подальшому здійснювати дослідження налагодження партнерства і взаємозв'язок партнерства з глобальними процесами. Сьогодні нам відкриває нові можливості у сприйнятті різних суспільних процесів, через значний рівень інформатизованості суспільства, тому дослідження партнерства варто також проводити з урахуванням розвитку цифрових і інформаційних викликів глобального простору, які також є невід'ємною частиною нового світового порядку, котрий проходить стадії трансформації та подальшого формування.

Список використаних джерел

1. Гулиев А. Д. Международно–правовой контекст внешних отношений в условиях глобализации: [монография] / А. Д. Гулиев. – К.: Изд–во Нац. авиац. ун–та, 2011. – 464 с.
2. Закон України «Про основи національної безпеки України». – К., 2003. – 1 с.
3. Качинський А. Б. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення / А. Б. Качинський. – К.: НІСД, 2001. – 312 с.
4. Паринов С. И. К теории сетевой экономики / С. И. Паринов. – Новосибирск: РАН, 2002. – 168 с.
5. Клаузевиц К. О войне / К. Клаузевиц. – М.: Эксмо, СПб.: Мидгард, 2007. – 356 с.

References

1. Guliev A. D. Mezhdunarodno–pravovoj kontekst vneshnih otnoshenij v uslovijah globalizacii: [monografija] / A. D. Guliev. – K.: Izd–vo Nac. aviac. un–ta, 2011. – 464 s.
2. Zakon Ukraї'ny «Pro osnovy nacional'noi' bezpeky Ukraї'ny». – K., 2003. – 1 s.
3. Kachyns'kyj A. B. Ekologichna bezpeka Ukraї'ny: systemnyj analiz perspektiv pokrashennja / A. B. Kachyns'kyj. – K.: NISD, 2001. – 312 s.
4. Parinov S. I. K teorii setevoj jekonomiki / S. I. Parinov. – Novosibirsk: RAN, 2002. – 168 s.
5. Klauzevic K. O vojne / K. Klauzevic. – M.: Jeksmo, SPb.: Midgard, 2007. – 356 s.

Ostapiak V. I., PhD (in Political Science), Director of the Training Center of Political Research and European integration of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ukraine, Ivano-Frankivsk), vasilyi.ostapiak@gmail.com

Paradigm partnership challenges of global threats

We investigate the global system in the context of establishing partnerships. The necessity of analyzing partnership as the main component of modern society in the process of global development. The necessity of analyzing and forecasting global political processes that exercise synergistic impact on all components of global development. Indicated leading role of partnerships in addressing global threats, which negate the constructive influence of civilizational transformations. The author's vision of threats from conventional division into regional and global perception of proposals for these threats and management decisions to address threats that affect the development of globalization. The necessity of further analysis of global threats and synthesis solutions to leveling destructive factors such as threats.

Keywords: parity, transformation, integration, partnership, globalization.

Остапьяк В. И., кандидат политических наук, директор Учебно-методического центра политических и евроинтеграционных исследований Прикарпатского национального университета им. Василия Стефаника (Украина, Ивано-Франковск), vasilyi.ostapiak@gmail.com

Парадигма партнерства в вызовах глобальных угроз

Исследуется глобальная система развития в контексте налаживания партнерства. Отмечается необходимость анализа партнерства, как основной составляющей развития современного общества в процессе глобального развития. Подчеркнута необходимость проведения анализа и прогнозирования мировых политических процессов, которые осуществляют синергетическое влияние на все составляющие элементы глобального развития. Отмечено ведущую роль партнерства в преодолении глобальных угроз, которые нивелируют конструктивное влияние цивилизационных трансформаций. Предложено авторское видение восприятия угроз с условным разделением на региональные и глобальные с предложениями относительно восприятия этих угроз и принятия управленческих решений по решению угроз, которые влияют на развитие глобализации. Доказывается необходимость дальнейшего анализа глобальных угроз и синтеза решений для нивелирования деструктивных факторов.

Ключевые слова: паритетности, трансформация, интеграция, партнерство, глобализация.

УДК 321.02:124.5

Скляр О. Ю.,
здобувач кафедри політології, Київський
національний університет ім. Тараса Шевченка
(Україна, Київ), olegsklyar@ukr.net

Співвідношення політичної свободи громадян із їхньою повинністю перед державою

У суспільно-державних відносинах завжди існувала та існує певна повинність громадян перед державою. В даній роботі розглядається її співвідношення із політичною свободою громадян, та, якою повинна бути ця ступінь повинності.

Ключові слова: політична свобода, повинність, держава, громадянин, історичний процес.

Свобода громадянина визначається ступенем розвиненості механізмів здійснення повинностей перед державою. Ця тема існувала впродовж всієї історії людського суспільства. З розвитком суспільно-державних стосунків ця тема стала більш актуальною.

Таке важливе питання як оподаткування стосується кожного громадянина, тому це питання завжди було і залишається актуальним нарівні зі свободою громадян в державі. Це питання об'єднує не тільки економічну складову – у формі наповнення бюджету держави, але і політичну, тобто – розробки системи оподаткування на державному рівні, та політичну свободу громадян – (політична у сенсі чинного та усвідомленого підкорення державі) як міра стягування частини доходів з громадян.

Мета даної роботи з'ясувати вплив фактору оподаткування на ступінь політичної свободи громадян.

Питання впливу факторів на формування політичної свободи громадян частково розглянуті у працях таких науковців як: В. О. Дерюжинський, А. Мішель, Б. М. Чичерін, С. І. Гессен, сучасних науковців: О. В. Зінченко, Д. А. Литвиненко, В. М. Прилипка, З. П. Пруднікова, Г. В. Олексієвої, В. Речицький тощо. Але частково, тому, що політична свобода у них розглядалась у іншому контексті і тому саме фактори впливу, саме на політичну свободу займали не головне а скоріше похідне (додаткове) місце. А тому деякі важливі фактори не розкриті належним чином. Тому ми тут розкриємо у повній мірі один із найважливіших факторів впливу на формування та дію політичної свободи громадян – фактор оподаткування.

В суспільно-державних відносинах завжди існувала та існує певна повинність громадян перед державою. У феодальні часи всі повинності класифікувались у 3-х основних формах феодальної ренти – відробіткової, натуральної та грошовій, які часто співіснували, але на певних етапах переважала одна з них. Взагалі феодальних повинностей було чи мало: відробіток; гвалт; панщина; повоз; шарварок; місячина; басаринка; гузова повинність; полюддя; поволощина тощо. *Відробіток* – це виконання різних робіт поміщикам, чи попові, за оренду землі, чи то повернення боргу працею. *Гвалт* – згінні дні, відпрацювання селянами на вимогу поміщиків понад панщину. *Панщина* – відробіткова рента, одна з форм земельної ренти яка характеризувалась залежністю селянина від поміщика зобов'язанням селянина працювати якийсь час на феодала зі своїм інвентарем. *Повоз* – повинність яка полягала у обов'язку доставки сільгосппродуктів за розпорядженням князя чи феодала. *Шарварок* – додаткова праця яка додається до панщини з будівництва чи ремонту. *Місячина* – утримання, надавалось у натуральному вигляді від поміщиків за шестиденну панщину безземельним кріпакам та дворовим [1]. *Гузова повинність* – була формою обов'язкової участі населення у перевезенні державних чи панських вантажів. Цей вид повинності існував у Галичині яка перебувала у складі австрійської держави та в СРСР. Від листопада 1919 р. в СРСР разом із трудовою повинністю (навіть вживалося спільне слово трудгужовинність). До гузової повинності залучались усі громадяни які мали упряжну худобу. Перед усім ця повинність роботи пов'язанні із підвезенням паливних, продовольчих та інших вантажів до міст, залізниць, пристаней та інших приймальних пунктів. Такі роботи оплачувались населенню затвердженими ставками губвиконкомів.

Але у 1922 р. замість трудової гузової повинності установили трудгужовий податок. У період польових робіт встановлювалися спеціальні умови та кількість залучення селян для трудгужвідбутку. До цієї повинності залучалися чоловіки від 18 до 50 р. жінки від 18 до 40 р. разом із належною їм робочою худобою та інвентарем. Населення яке не входило до землеробської категорії теж обкладалися трудгужподатком на підставі окремої інструкції, розмір якого становив на усій території СРСР 8 днів на рік. Роботи вже за трудгужподаток не оплачувались, на відміну від попередньої назви цього податку – *гузова повинність*. У той же час Раднарком (радянський уряд 1917–1946 р.) прийняв постанову про заміну одних податків на інші. Даною постановою не допускалося роботи заміну продовольчих, фуражних, сировинних та